

RAZISKUJEJO GROBIŠČA

Za nas v svobodnem svetu ni bila nikoli dvomno, da je po Sloveniji - žal - nešteto tajnih grobišč, v katere so pometali mesec po končani vojski neštete pobite domobrance, četnike, Slovence, Hrvatce, Srbe, civiliste in zajete ranjence. Poznali smo ljudi, ki so se iz teh rešili, vedeli smo za nekatera imena pobijalcev. Doma pa je nad resnico ležal molk.

Po osamosvojitvi in demokraciji v Sloveniji se je pričelo tudi govoriti o tej tragediji. Priredili so spominske proslave v Kočevskem Rogu in po drugih moriščih, ki jih vse mi še poznali nismo. Celo predsednik Kučan je prišel na tako „spravno“ proslavo na Rog, kjer je priznal, da se je tam „nekaj“ zgodilo. Nič več.

Glasovi so postajali močnejši, tako da je posegel vmes parlament in ustanovil Polajnarjevo raziskovalno komisijo. Ta v vsej svojem delovanju ni dosegla nič. Za njo je nastopila Pučnikova komisija, ki je lahko v svojem raziskavanju dosegla nekaj rezultatov, a potem je bilo vse tiho. Bivši morilci in njih prijatelji so imeli namreč toliko moči, da so vse potlačili in ustavili. Rezultat po desetih letih - nič. Tišina!

A pred kratkim se je le odprlo. Odkrili so novo grobišče pri Ilirski Bistrici, lahko dostopno v zasutem rovu. Ker je bilo to prijavljeno policiji, je ta morala poseči vmes. In so takoj pričeli z delom. Odkrili so na stotine trupel. Najprej so morali sploh ugotoviti, ali je bil to zločin - to še vedno ugotavljajo, čeprav so našli žične vezi. Potem - kot pravijo - bodo morali ugotoviti, kdo so bili ti pobiti, kar je po 50 letih praktično nemogoče, za ugotavljanje po genetski ADN pa Slovenija nima denarja, pravijo. Še manj pa bodo dobili priče (čeprav so imena pobijalcev znana in ljudje še žive), ki bi povedale, kaj se je zgodilo. Arhivov ni, vsaj odprtih za javnost, nihče se ne bo sam obtožil, ostala bodo le imena v ustih domačinov, ki pa bodo verjetno vsi dejali, da „so le slišali o tem“. Tako bo v najboljšem primeru ugotovljeno, da so bili to „neznani“ storilci, kot vedno, kadar gre za komunistične zločine. Domobranca Levstika so obsodili na podlagi takih „sem slišal“, a komunistov ne bodo, vsaj zaenkrat ne. Ali bodo upoštevali pričevanja pred Pučnikovo komisijo, ki je ta primer že raziskala? Lahko pa bodo dejali, da so storili vse, kar so mogli.

Drugo tako odkritje je bilo grobišče blizu Lancovega v radovljjski občini. Okrožno državno tožilstvo v Kranju je v tem tednu skupaj s kriminalisti začelo preiskavo. Žrtev naj bi bilo nekaj sto, po ustnem pričevanju pa več kot tisoč. Po nekaterih navedbah naj bi bile žrtve Hrvati ali banatski Nemci, pobili pa naj bi jih od 15. do 17. maja 1945. Primer je do leta 1995 raziskovala tudi občinska komisija za povojne

poboje in pravno dvomljive procese v Radovljici, vendar ni izdala poročila, kakor je to v Sloveniji v navadi pri raznih preiskovalnih komisijah o povojnih pobojih.

Prisoten je strah pred novodobnim pojavom - vsaj za slovenske razmere - plačilom za zločine. Kljub navidez nepropustni blokadi informacij o teh med - predvsem pa po-vojnih zločinih, posamezni dogodki in imena le prihajajo na dan. Storičcem in njihovim branilcem pa se - ob vsem drugem - tresejo hlače. Zganila se je namreč tudi vladna komisija za odkrivanje grobišč in pozvala k sprejetju zakona s tega področja.

Člani vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč so na sestanku seznanili predsednika DZ Boruta Pahorja s predlogi, pomembnimi za nadaljevanje sprejemanja zakona o vojnih grobiščih. Borut Pahor „pričakuje, da bodo vprašanja glede problematike, ki niso le politična, temveč tudi moralna, učinkovito rešili z visoko kulturo dialoga“. Dialoga, to nam pomeni govorjenje, ne pa dejanj. Predsednik komisije Peter Kovačič Peršin je dejal, da je Slovenija dolžna zapreti to poglavje zgodovine tudi po mednarodnih konvencijah. Po njegovih besedah je skrajni čas, da zakon o vojnih grobiščih pride v drugo obravnavo. Komisija je doslej evidentirala 76 grobišč in obiskala približno 100 lokacij, še vsaj toliko pa jih še čaka. In je čakalo že leta in leta! Seveda pa je zakon splošen in abstrakten, o kaki raziskovalni komisiji pa ni govora. Sodišča pa delujejo „nepriistransko“ kot doslej!

Poznavalci sicer pravijo, da je zakon slab in da ne bi veliko prinesel k razjasnitvi tedanjega obdobja, pa vendar je narejen, če že ne cel, vsaj polovička koraka naprej. Razlog več za preplah pa je sestanek. Za skupno mizo bodo sedli predsednik državnega zbora, podpredsedniki, predstavniki poslanskih skupin, generalna državna tožilka Zdenka Cerar in generalni direktor policije. Kakšni bodo rezultati, je težko reči, prevelikega optimizma zaenkrat ni. A, kar je dobro, o tem se vsaj govori, medtem ko se je dolga leta molčalo.

Predstavniki Nove slovenske zaveze so takoj opozorili na neustreznost predloga zakona o vojnih grobiščih, saj naj bi bil diskriminatoren in protiustaven ter v nasprotju z Ženevskimi konvencijami o zaščiti žrtev vojne. Glede grobišča v Slovenski Bistrici pa obstaja po mnenju Justina Stanovnika velika možnost, da bo postkomunistična politika preko sodnih ustanov raziskavo usmerjala tako, da se široko vzemirjenje javnosti omeji in poteši na delnem primeru.

Tudi nam se zdi, da se bo dogodilo kaj podobnega. Nič konkretnega, veliko miganja in sodnega papirčkanja, pa nič več.

TD

Slovenski utripi

KDO BO NASLEDIL DRNOVŠKA

Le šepetaje se govori o nasledniku Janeza Drnovška. O kakšnem preplahu zaradi njegove bolezni v vrstah Liberalne demokracije Slovenije bi sicer težko govorili, pač pa je prava beseda za opis stanja - tekma. Kdo bo boljši, glasnejši, pametnejši: Gantar, Rop in Bavčar? Javnost zaenkrat največ točk pripisuje Ropu. Vzporedno s tem se bodo odvijale priprave na volitve predsednika republike in lokalne volitve, kar lahko vnese v slovenski prostor precejšnjo zmedo. Morda tudi zastoj pri pogajanjih z Evropsko zvezo, kar je bilo doslej ob takšnih velikih državnih procesih pogosta praksa. Morda tudi to, da javnost ne bo toliko spremljala drugih dogodkov v državi.

Seveda pa vse to pod pogojem, da bo Drnovšek zdrav.

PRITOŽBA ŽUPNIJE NA BLEDU

Župnijski urad Bled je na upravno sodišče vložil pritožbo zoper denacionalizacijsko odločbo kulturnega ministrstva, izdano 4. oktobra letos, s katero naj bi bila blejski župniji vrnjena v naravi le cerkev na Blejskem otoku, ne pa tudi sam otok. Župnišče se z odločbo ne strinja, saj je bistvo denacionalizacije vrnitev vsega družbenega premoženja in vzpostavitev predhodnega pravnega stanja.

Na župnijskem uradu opozarjajo, da so se še pred enim letom z vračilom blejskega otoka strinjali tako državni pravobranilec kot tudi ministrstvo za kulturo, zato sodišče pozivajo, naj otok v celoti vrne v naravi.

MARKO FINK JE PEL V OTHELLU

S koncertno izvedbo opere Othello v okviru vokalnega abonmaja je Slovenska filharmonija zaznamovala letošnjo stoto obletnico Verdijeve smrti. Opero, libreto zanjo je po istoimenski Shakespearovi tra-

gediji napisal Arrigo Boito, so pod taktirko dr. Mirka Cudermanna izvedli Slovenski komorni orkester, Slovenski komorni zbor in zbor Consortium musicum. Zahtevno vlogo Othella je pel Janez Lotrič, ob njem pa so solistično nastopili Vesna Gjinovska Ilkova (Desdemona), Bela Perencz (Jago), Marjan Trček (Cassio), Jože Vidic (Roderigo), Renata Pokupič (Emilia) in Marko Fink (Lodovico, Montano, glasnik).

GOZDOVE CERKVI!?

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v sredo, 17. oktobra, predstavilo odgovore na pet tožb, ki so bile na Upravno sodišče vložene po izdaji odločbe, s katero je omenjeno ministrstvo Nadškofiji Ljubljana v procesu denacionalizacije vrnilo 8.254 hektarov nepremičnin v Triglavskem narodnem parku. Na tožbe Društva za okolje, družbo, naravo in zdravje in Društva za opazovanje in proučevanje ptic ministrstvo odgovarja, da lastništvo nepremičnine v ničemer ne vpliva na njihovo delovanje. Tožba Gozdnega gospodarstva Bled pa je neutemeljena, ker je bila uradna vrednost vrnjenega premoženja izračunana na edino veljaven način in ni prav, da vsak po svoje računa.

ENA ZA SMEH

Končajmo z novico, obenem žalostno in veselo: Predsednik SNS Zmago Jelinčič je napovedal svojo kandidaturo na volitvah za predsednika republike. Po besedah tega „neomadeževanega“ kandidata za petletni predsedniški mandat je nacionalna stranka edina, ki jo „skrbi prihodnost slovenske države in slovenskega naroda in ki ji ni vseeno, kaj se bo z njim zgodilo ob vstopanju v evropske povezave“. Ta notorični cerkveni tat, poslanec in predsednik nacionalistične stranke vse svoje sile posveča metanju polen pod noge vsem v politični sceni. Njegov cilj je doseči čim boljše stike z Jugoslavijo. To je - Srbijo.

Zadeve zapiramo, grobišča odpiramo

Po eni strani zgroženo spremljamo odkritja množičnih grobišč v Srebnici ali Vukovarju, a se nas to v resnici ne dotakne globlje, „saj se je tisto dogajalo daleč od nas“. Za domača „odkritja“ grobišč enako pobitih pa rečemo, češ, „to se je dogajalo pred davnimi časi“. Nobenega dvoma ni, da bodo v morda največjem grobišču iz obdobja množičnih povojnih pobojev v občini Slovenska Bistrica našli še veliko dela za patologe.

Iz tedna v teden se hvalimo, kako se pri pravni ureditvi približujemo Evropi in evroatlantskim povezavam. Zdi se, kot da moramo urediti pač še teh nekaj aktov in nam EZ ne more uiti. Kot da je vse odvisno

od pogajalcev, parlamenta in pravnikov in kot da bodo gmade nekih novih papirjev iz nas naredile prave Evropejce. Vmes pa se od časa do časa odpirajo desetletja strogo prikrivani in uradno še zmeraj „neodkriti“ grobovi in tulijo, da v kulturnem in civilizacijskem smislu nismo naredili prav ničesar, dokler jih ne priznamo, dokler jim ne izkažemo dolžnega sočutja in jim ne vrnemo dostojanstva.

Morda najhujše pa je, da o tej temi mnogi še zmeraj neradi govorijo ali si tega kratko malo ne upajo. Po desetih letih demokracije!?

Iz Večera, Maribor,
10. septembra

Grobovšek v Urugvajju

Slovenski veleposlanik v Argentini Bojan Grobovšek je 18. oktobra (v urugvajski prestolnici Montevideo) urugvajskemu predsedniku Jorgeju Batlleju predal poverila pisma, s čimer je postal pristojen za Urugvaj. V pogovoru se je predsednik Batlle, ki je prejel vabilo za obisk v Sloveniji, zanimal za odnose Slovenije z Evropsko zvezo, stanje pogajanja za članstvo v petnajsterici in za

dejavnosti slovenskega gospodarstva, še posebej pristanišča Koper, so sporočili iz slovenskega veleposlaništva v Buenos Airesu.

Slovesnosti ob predaji poverilnega pisma so se udeležili tudi v Montevideu živeči Slovenci, ki so združeni v društvu „Primera Sociedad Eslovena Tansmurana“.

Po STA

STRAN 3:

50. mladinski dan v Lanusu

Pismo Državnemu zboru

Ljubljana, 18.10.2001

Predsednik Državnega zbora RS
g. Borut Pahor

Spoštovani!

Dvanajstega decembra 1997 sva s poslanskim kolegom Lojzetom Peterletom na podlagi poslovnika DZ ter Resolucije Parlamentarne skupščine sveta Evrope št. 1096 vložila v parlamentarno proceduro Deklaracijo o protipravnem delovanju komunističnega totalitarnega režima. Deklaracija je bila z dopisi takratnega predsednika DZ poslana v obravnavno odbor za notranjo politiko in v mnenje vladi RS. Od takrat mineva četrto leto, vendar pristojni odbor za notranjo politiko Deklaracije še ni obravnaval, prav tako pa nismo seznanjeni, da bi svoje mnenje k deklaraciji doslej sprejela vlada. Poskus, da bi podobno deklaracijo soglasno predlagale poslanske skupine, je leta 1998 zaradi nasprotovanj ZL, LDS in Desusa propadel. Že med razpravo o podobni deklaraciji jeseni 1997, ki je bila z minimalnim preglasovanjem zavrnjena, sva predlagatelja opozarjala, da se zločinov, storjenih še posebej v prvem obdobju revolucionarnega komunističnega režima, ne da enostavno „naprtiti“ v reševanje zgodovinarjem in da je slovenski parlament že iz civilizacijskih, humanitarnih in pietetnih razlogov dolžan na načelni oz. deklarativni ravni razmejiti med totalitarnim in demokratičnim obdobjem v slovenski zgodovini in na ta način vzpodbuditi tudi doslednejše ravnanje pravosodja pri obravnavi kaznivih dejanj, ki ne zastarajo.

Ker zakonodajna veja oblasti ni bila kos svoji odgovornosti do lastnih državljanov in priporočil Sveta Evrope, se problemi niso reševali. V proceduri je povsem neustrezen zakon o vojnih grobiščih, mnogi svojci umrlih in pobitih še vedno čakajo na mrliške liste, za tisoče pobitih svojcem niso poznani njihovi grobovi, hkrati pa se na vseh koncih države odkrivajo nova in nova množična grobišča. Sodišča v Sloveniji sodijo in obsojajo posameznike iz poražene strani v državljanski vojni zaradi domnevnih posamičnih kaznivih dejanj, še nihče pa ni bil niti sojen, kaj šele obsojen zaradi genocida, pobojev tisočih, tudi mnogih civilistov, žena in otrok, brez sojenja, mnogokrat na zverinski način.

Dovolj je bilo takšnih dvojnih meril, izigravanja vladavine zakona in pravne države. In dovolj je bilo vsakovrstnih izgovorov. Državni zbor kot kolektivni predstavnik politične volje slovenskih volilk in volilcev je dolžan sprejeti že vloženo ali drugo dovolj jasno besedilo deklaracije ter ustrezno normativo, na podlagi katere bo zagotovljena enakost pred zakonom, žrtvam vrnjeno njihovo človeško dostojanstvo ter ustvarjena podlaga za prihodnost brez temnih senc preteklosti.

S spoštovanjem,

Janez Janša

Pred piranskim zalivom

Slovenija je glede sporne meje s Hrvaško na boljšem. Ko se je poleti že zdelo, da je rešitev vprašanja o meji med državama, ki se je pojavljalo ves čas po razpadu nekdanje Jugoslavije, že znana, se je zdaj vnovič zapletlo, ugotavlja 16. oktobra v nemškem dnevniku **Frankfurter Allgemeine Zeitung** novinar Reinhard Olt.

Hrvaški kritiki sporazuma o meji pa so očitno prezrli, da je Hrvaška, kar zadeva vprašanja meje, v primerjavi s Slovenijo šibkejša stran. Slovenija ima namreč na voljo najmanj tri možnosti za pritisk na Hrvaško - „schengensko gorjačo“, maloobmejni sporazum in sporazum o financiranju jedrske elektrarne Krško. Leta 2004, ko naj bi Slovenija postala članica EZ, bo namreč meja s Hrvaško postala zunanja meja EZ.

Predsednik vlade Janez Drnovšek naj bi pridobil soglasje hrvaškega premiera Ivica Račana sporazumu o meji tudi na podlagi obljube, da bi lahko bili hrvaški državljani

izvzeti iz schengenskega režima.

Zdaj, ko je Račan popustil kritikom in napovedal mednarodno arbitražo, pa je ogrožen tudi sporazum o maloobmejnem prometu in sodelovanju, ki ga je slovenski parlament že ratificiral.

Podobno velja tudi za letos poleti doseženi sporazum o financiranju jedrske elektrarne Krško, kar pomeni, da lahko Hrvaška, tako kot v preteklih letih, zaradi zamud pri plačilu računa na to, da ji bo Slovenija prekinila dobavo električne energije. A položaj Slovenije bo postal še močnejši, ko bo postala članica EZ, Hrvaška pa si bo šele prizadevala za vstop v zvezo. Da bi nerešeno vprašanje meje s Hrvaško Sloveniji preprečilo članstvo v EZ, je zelo malo verjetno, si pa nekateri politiki v Zagrebu obetajo, da bo Ljubljana neuspešna v kandidaturi za članstvo v NATO, na podlagi enega od kriterijev v vstop, ki zahteva „sosedstvo brez konfliktov“, piše FAZ.

Po svetu

VOJNA V AFGANISTANU

Ameriška letala nadaljujejo z napadi. Američani so začeli uporabljati vojaška letala vrste AC-130, ki jih je ameriška vojska uporabljala v Vietnamu in Panami. Letala na bi med drugim zadela električno centralo v Kabulu. Istočasno so začeli uporabljati izvežbane čete za nočne napade na vojaške objekte. - V številnih državah so potekali protiameriški protesti. Približno 1500 ljudi, pretežno Afganistancem, je v pakistanskem mestu Šaman protestiralo proti pakistanskemu predsedniku Mušarafu zaradi njegove podpore protiteroristični koaliciji, ki jo vodijo ZDA. Protesti so potekali tudi v sudanski prestolnici Kartum, kjer se je zbralo več kot 8000 ljudi. Tudi po evropskih mestih si sledijo manifestacije proti ameriškemu in britanskemu posegu v Afganistanu. - Posledica vojn so tudi begunci. V

Pakistan se je v iskanju hrane in zatočišča doslej zateklo 60.000 beguncem iz Afganistana, so sporočili predstavniki organizacij ZN. Predstavniki organizacij ZN so še opozorili, da države donatorke niso izpolnile obljub o velikodušni finančni pomoči za Afganistan. Ta mesec naj bi prejeli 93 milijonov dolarjev manj od predvidenih, od skupno predvidenih 654 milijonov dolarjev pomoči pa še vedno ni prispelo 77 odstotkov sredstev.

BODO VOJNO OBMOČJE RAZŠIRILI?

ZDA so pisno obvestile VS ZN, da nameravajo poleg napadov na Afganistan v okviru povračilnih ukrepov po terorističnih napadih v ZDA izvesti tudi akcije proti nekaterim drugim državam in organizacijam.

Iz življenja v Argentini

Tone Mizerit

Več kot teden je že potekel od parlamentarnih volitev in jasno se kažejo prvi znaki logičnih posledic. Ena najvažnejših je, da so vodstva strank izgubila na moči in oblasti, ta pa prehaja na province in njihove guvernerje.

GOSPODARSTVO NA PRVEM MESTU

Že nekaj časa v Argentini bolj kot politični odločajo gospodarski dejavniki. Volitve tega niso spremenile, temveč še ojačile. Tudi vsi analisti, ki še naprej preučujejo izid nedeljskih volitev, soglašajo v tem. Vlada sama nima jasne panorame, kam in kako naj se obrne. Le en cilj si je zadal predsednik De la Rúa: za vsako ceno obdržati v vladi sedanjega gospodarskega ministra Cavallo.

Minister pripravlja nove ukrepe. Njegova strategija ima štiri ključne, ki naj bi zagotovili uspeh: deficit 0, znižanje obresti državnega dolga, pospeševanje potrošnje kot temelj reaktivacije in nadaljevanje sprememb državnega ustroja. Med nami povedano, tudi doseg teh štirih ciljev sama po sebi ne bo zagotovil dokončne rešitve problemov.

Prva in četrta točka sta tesno povezani. Brez novih kirurških posegov v strukturo in delovanje državnega ustroja ne bo deficita 0. To pa predpostavlja znižanje stroškov. Cavallo je vzel na muho socialno področje in napovedal znatno znižanje socialnih fondov. To je avtomatično povzročilo odstop ministra za Socialno delovanje. Juan Pablo Cafiero je zaloputnil vrata, češ da se s tako okrnitvijo fondov ne da nič poštenega storiti. Njegov odhod pomeni tudi, da v najvišjih vladnih krogih ni več zastopnikov Solidarne fronte.

Gospodarstvo je torej odplavilo politiko. Opazovalci menijo, da je sedaj le vprašanje časa, kdaj bo Fronta tudi formalno zapustila vlado. V parlamentu poslanci že pripravljajo samostojno skupino, ki bo ločena od radikalov in verjetno bolj sodelovala s stranko Elise Carrió kot pa z vlado. Najhujše je, da tudi radikalna poslanska skupina napoveduje, da bo vlado podprla le pod pogojem, da bodo ukrepi namenjeni reaktivaciji gospodarstva in produktivnega aparata.

PROVINCE NA OBLAST

Povrnimo se k prej omenjenim gospodarskim točkam. Odločilno besedo bodo imele province oziroma njihovi guvernerji. Ta pojav, ki ga Argentina že dolgo ni poznala, se je pričel za časa predsednika Menema. Da bi odzvel moč strukturam stranke, ki jih ni želel upoštevati in spoštovati, je on tedaj poverjal vedno več moči guvernerjem. Sedaj pa ta pojav z večletno domovinsko pravico prihaja v ospredje popolnoma naravno.

Vlada, ki nima več zaslonbe lastne stranke, nujno potrebuje glasove v parlamentu za nadaljnje ukrepe. Ti glasovi peronističnega izvora pa so v rokah guvernerjev. Razmerje ni prijetno: vlada je provincam odstrigla že precejšno mero fondov in ima namen to nadaljevati. Guvernerji pa se temu trmasto upirajo. Potreben je nov dogovor in prav v tej smeri delujejo vladni napori. Guvernerji res nočejo nadaljnega striženja fondov, a po drugi strani nujno potrebujejo denar, sicer bo v provincah začelo goreti in bodo prišli iz dežja pod kap.

Če vladi uspe doseči vsaj delno zadovoljiv kompromis z guvernerji, potem bo njena usoda vsaj začasno rešena. K temu pa ne bodo kaj posebno pripomogle spremembe, ki jih napovedujejo. Zamenjave na delavskem ministrstvu in možen pristanek Patricie Bullrich na socialnem področju dejansko ni rešitev ničemur. So običajni politični

posegi, ki dvigajo prah, da se ne vidi temeljne neaktivnosti.

Guvernerji pa istočasno izrabljajo svoj položaj v politične namene. To prihaja do izraza predvsem v zmagovitem peronizmu. Leto 2003 in sledeče predsedniške in guvernerske volitve so sedaj že konkretno na obzoru. Zato ni čudno, da hoče vsak napejati vodo na svoj mlin. Tako zadržanje je prejelo ostre kritike s strani cerkvene hierarhije. Slišali smo izraze kot da „politiški ničesar ne vidijo“, ker delujejo kot da na volitvah ne bi bilo protestnih glasov. In vendar je kar štiri milijone državljanov na en ali drug način izrazilo svoje nezadovoljstvo.

V cerkvenih krogih so šli še dalje, v smislu opazk na tiste radikalne politike, ki „kritizirajo gospodarsko politiko, a če bi bili na vladi, ne bi storili nič drugačnega,“ kar je tudi res.

Pa še drugačnim prizorom smo lahko prisostvovali, kot je bil obisk bivšega predsednika Alfonsina pri sindikalnih vodjih. Njegovo gledališko rokovanje z Ubaldinjem je izzvenelo kot neprijetna burka. Prav tako so izjave raznih izvoljenih poslancev ponovno izzivale jezo volilcev, predvsem tistih, ki so oddali prazne ali razveljavljene glasove.

BREZ ZMAGOVALCEV

Če namreč stvarno gledami izid, razen nekaterih tradicionalnih provincijskih guvernerjev (San Luis, Santa Cruz, La Rioja, Santiago del Estero, Salta), ki so stvarno prekorečili 50% glasov, so vsi ostali kljub zmagi zgubili. Duhaldeja je kljub velikemu naskoku nad Alfonsinom volilo le kakih 20% volilnih upravičencev. ARI, ki se je predstavljala kot izvirna alternativa, ni mogel bistveno povečati števila svojih poslancev. Farinello Polo Social je absolutno propadel, če upoštevamo njihove lastne upe in napovedi. O desnici sploh ni mogoče govoriti.

Od treh peronističnih veleguvernerjev tudi ni kaj posebnega omeniti. Ruckauf je bil zasenčen spričo Duhaldejeve „zmage“. Reutemann je prepričljivo zmagal, a prav v njegovem okrožju (Santa Fe) je bil največji procent praznih ali razveljavljenih glasovnic. De la Sota je tudi slavil zmago, a če je še pred kratkim na referendumu pogazil radikale, so to pot šteli glas za glasom in izid je bil skoraj izenačen.

Tudi ne moremo trditi, da je država kaj velikega pridobila. Zadovoljni bi bili, če bi se vlada zavedla težkega položaja in če bi jo novi položaj na kak način prisilil v resno pogajanje z opozicijo. Položaj je namreč že kar obupen: meseca septembra je industrijska proizvodnja padla za 8,2% v primeru z istim mesecem lanskega leta. S tem je industrijska dejavnost v prvih devetih mesecih nazadovala za 3,8% v primeru z letom 2000. Najbolj prizadeta je gotovo avtomobilska industrija, kjer je padec v mesecu dosegel kar 48,2%. Industrijska dejavnost je tako padla pod nivo leta 1993, kar gotovo predstavlja grozno nazadovanje. In tega se nikakor ne popravi z napovedmi, da se bo vrčalo 3% IVA davka za kupovanje s karticami. Sploh je ta strategija „vračanja“ popolnoma ponesrečena, ker le komplicira stvari.

Še beseda o dolarizaciji. Cavallo jo predvideva kot zadnji ukrep, ki bi ga podvel, če bi stvari res prišle do skrajnosti. A povejmo še, da tudi to ne bi rešilo glavnih problemov države: ne bi bilo več notranje potrošnje, še manj več izvoza. Produktivni stroški bi bili enaki in kupna moč prebivalstva ista. Le vlada bi imela nekoliko več miru, ker ne bi nihče pristiskal nanjo, češ naj devalvira. To je pa bore malo spričo tako velikega škandala ki ga delajo s to zadevo.

Slovinci v Argentini

SLOVENSKA VAS

Jubilejni mladinski dan

Petdeset let ni majhna številka, predvsem kadar gre za življenje neke ustanove. Tak je primer mladinskih organizacij SDO in SFZ v Slovenski vasi v Lanusu, kjer je letos mladina organizirala petdeseti jubilejni mladinski dan. Pomislimo le, da se tisti, ki so nastopili na prvem, danes sučejo okoli sedemdesetih let.

Že od zgodnjih jutranjih ur se je mladina iz vseh Domov velikega Buenos Airesa pričela zbirati v Hladnikovem domu. Začela so se športna tekmovanja v nedelji, ki jo je vreme posebej blagoslovilo, saj je bilo nebo jasno in sonce je brezskrbno in potem tudi kar žgoče sijalo. Tako so se v prazničnem vzdušju odvijale posamezne točke programa: otvoritev, dviganje zastav, maša in športna srečanja posameznih ekip: fantje v nogometu in dekleta v odbojki.

Okusno kosilo so postregli domači mladi in mladenke. Medtem se je seveda šport nadaljeval. V odbojki se je hitro pokazala premoč

sanhuških deklet, ki so prepričljivo osvojile pokal. Pri fantih je bila odločitev težavnejša. Sanmartinska ekipa je sicer jasno dosegla final, za nasprotnika pa so morali šteti gole med San Justom in Slovensko vasjo. Lokalni so prednjačili za en zadetek. Finalna tekma ni bila manj napeta in za odločitev so morali poseči po enajstmetrovkah. Tu je prevladala ekipa Slovenske vasi (Marko Kocjančič je dokazal, zakaj je vratar reprezentance ZS), ki je tako osvojila pokal.

Koncert bariloških slavčkov

V sklopu udeležbe na ciklusu sakralne glasbe v San Isidro je zbor Niños y jóvenes cantores de Bariloche ali - kot smo ga kdaj poznali - Bariloški slavčki prepeval tudi med buenosaireskimi Slovenci v veliki dvorani Slovenske hiše. Slovenska kulturna akcija ga je uvrstila v niz svojih letošnjih kulturnih večerov v soboto, 29. septembra.

Nastop zbora iz Bariloč je vzbudil zanimanje, ki je bilo razvidno iz polno zasedene dvorane. Zbor ima pač že svojo zgodovino, ki je tesno povezana - tako pevsko kot narodnostno - z našo skupnostjo. Ne moremo (seveda tudi ne maramo) mimo tega, da je zbor ustanovila in dolga leta vodila ga. Lučka Kralj Jermanova, in tudi ne, da ga že več let vodi prof. Andrej Jan.

Program, ki ga je zbor pripravil za ta večer ni bil obširen po naslovih, je pa bil zahteven. Začel ga je s petimi skladbami Jacobusa Gallusa: *Michael coli signifer*, *Mirabile mysterium*, *Hoc est dies*, *Exultate iusti in Domino* in *Alleluia*, *Cantate Domino*. Ubrano so izzvenele pesmi, izvežbanost in živjetost pa so še posebej izstopila pri delih, ko so se pevci razdelili na dva ali tri zборе. Zbor pač obvlada Gallusove stvaritve, saj jih redno prepeva na svojih koncertih, izdal pa je tudi zgoščenko z njimi. Zasluga predvsem dirigenta prof. Jana, ki poleg uvrstitve v repertoar, skuša približati argentinski glasbeni javnosti Gallusovo glasbo tudi s knjigo o njem in njegovem ustvarjanju.

Sledilo je *El Fuego*, zanimivo delo španskega skladatelja in karmeličana Matea Flecha, el Viejo (1481-1553). Leksikoni pravijo o njem, da je pisal neke vrste štiri/petglasne madrigale, imenovane „ensaladas“, ker je vanje pomešal kastiljsčino, katalonščino, portugalščino in latinščino, pa tudi sakralne kot profane in satirične elemente, končno pa te glasbene „solate“ začini še s homofonsko in kontrapunktično menjavo, da o ritmičnih sploh ne govorimo. In predvajano delo je iz bariloških grl bilo zapeto v tem smislu.

Cañaveral Carlota Guastavina spada v železni repertoar vsakega zbora. In bariloški ga je lepo zapel, da se je milo storilo

vsem tistim, ki s(m)o kdaj peli v zborih. Človek pač rad posluša tudi popularne zborovske skladbe. Morda je prav pri tej pesmi prišlo najbolj do izraza pomanjkanje ravnotežja med glasovi, saj fantovski tenor/bas nekako ne dosežejo čistosti ali barvne lepote otroško-dekliških sopran/alt. Mislim bi, da je to pač posledica nizkega števila dečkov v zboru, ki niso zadostni podrast fantovskih glasov.

Dodatek smo to pot dobili že kar sredi koncerta, saj nas je zbor pogostil s ponudno brnečo Čebelice rojite, ki je kar lepo slovensko izzvenela.

Zbor je turnejo utemeljil z *Requiemom za soliste, zbor in orkester* Johanna Michaela Haydna, ki ga je do sedaj prepeval po Patagoniji, zdaj pa ga kot prvi prepeva še v Buenos Airesu. Instrumentalno spremljavo je zboru zagotovila Camerata Nativitalis z osemnajstimi člani. Navajeni smo poslušati zborovske skladbe, manj pa dela, ki jih spremlja instrumentalni ansambel ali orkester, zato je bil nastop v Slovenski hiši užitek tako slušno kot vizualno. (In če se kot publika ob takih prilikah moremo kaj naučiti, vedimo, da ni v navadi ploskati med posameznimi deli iste skladbe).

Lep kulturni večer, ki je privabil mnogo ljubiteljev petja in glasbe in nam predstavil delo ljudi, ki so geografsko oddaljeni od nas in od življenja prestolice, pa nas obogatijo z nastopom in z deli, ki jih drugače ne bi spoznali.

Še pod vtisom stvarnosti življenja Slovincov v Italiji, dvojezičnosti in takoimenovane multikulturalnosti, ter o tezi dr. Iva Urbančiča, da bo slovenščina v Sloveniji izginila, me je presenetilo pomanjkanje slovenske besede na večeru. Izkazali smo spoštovanje do pevcev, do instrumentalistov, do tistih nekaj poslušalcev, ki ne razumejo slovensko. Pogrešal pa sem ščep samospoštovanja, nekaj več kot le dve „naši“ besedi („Čebelice rojite“).

Pa nikar kaj ne zamerite - kot je rekel Krpan.

Gregor Batagelj

Ko je nastopila noč, se je pričel kulturni program. Na okroglem zaslonu so diapozitivi kazali prizore iz daljnje zgodovine lanuških mladinskih organizacij, na nastopnem prostoru pa so se zvrstili današnji fantje in dekleta in pokazali, kaj znajo. Pristrčno je napovedoval Marko Pallota, nastope pa sta pričela govora krajevne predsednice Lučke Mehle in zveznega predsednika Gregorja Modica.

Zatem so si sledile druga drugi posamezne skupine nastopajočih, ki so predstavile razne dejavnosti, ki se odvijajo v sklopu krajevnih SDO in SFZ. Najprej nas je razveselila folklorna skupina mladih, ki je pokazala kar lepo dovršenost. Za tem so mlade deklice na kotalkah ob zvokih glasbe izvedle zahtevno vajo, za kar so žele močan aplavz. Najmlajši „indijančki“ pa so navdušili gledalce s pristrčnim nastopom.

Zatem je napolnilo ozračje nekoliko otožnosti, ko so „bivši“ fantje in dekleta, danes že odrasli pari, nastopili z folklornim plesom. Želi so posebno priznanje občinstva. Sledil je nastop telovadne vrste. Najprej so svoje sposobnosti pokazali otroci, nato pa so se gledalci „starčki“ spremenili v izvrstne telovadce, ki so na zaboju pokazali spretnost, ki je posebej lastna lanuškemu delovanju. Nastop so dovršili s skoki skozi goreč obroč.

Zaključni točki sta bili odgovornost deklet, ki so nastopile s telovadno vajo, in pa

„mlajših gospa“, ki so pristrčno pokazale, da niso samo za kuho in pospravljanje. Program je zaključil skupni pohod vseh nastopajočih pred občinstvom, kjer je lanuška mladina tudi predstavila svojo novo zastavo. Sledile so še zahvale, šopki ter razdelitev pokalov športnih tekmovanj z običajnim navijanjem pristašev zmagovalcev.

Pravzaprav je manjkalo še zadnje presenečenje: nebo je zažarelo, ko so barve in prasketanje umetnih ognjev vdrli v noč. Rakete so švigale in tisoč „zvezdic“ se je pridružilo skupnemu veselju vseh prisotnih, ki so proslavljali petdeseti mladinski dan v Slovenski vasi in nenehno delovanje lanuške mladine. Jih bomo dosegli še petdeset? Bog daj!

s. p.

Andrés Miguel Jan: Jacobus Gallus

Ob koncertu Bariloških pevcev med nami izrabimo priložnost in poročajmo o knjigi, ki jo je sicer že pred štirimi leti (1997 v Bariločah) izdal njihov dirigent Andrej Jan pod gornjim naslovom.

Kot podnaslov prikazuje knjižica namen dela: *Introducción a su música*. Na 66 straneh je avtor predstavil špansko govoreči publiko zelo podrobno in globoko življenje in delo našega slovečega komponista Gallusa.

Prične s kritičnim očesom razpravo o njegovem pravem imenu, kraju rojstva, življenja in delovanju. Zelo obširno našteva vsa njegova izdana dela in rokopise, maše in motete, madrigale in ostale skladbe.

Nato se pisatelj spusti v podrobno opisovanje Gallusovih značilnosti v skladbah. Najprej ugotavlja število in vlogo glasov v njegovih polifonskih izrazih, njih pevski obseg in prikaže njegov premik k baroku.

Sledi razprava o melodiji z zelo tehničnimi primeri in pogledi. Dalje govori o kromatiki v Gallusovih delih in končno podrobno raziskuje, kako glasbeno ilustrira Gallus razne latinske besede.

Nato analizira skladbe, kje je Gallus

uporabil verske ali profane motive, kjer zanimivo omenja, kako je skladatelj uporabil melodijo slovenske narodne pesmi v neki svoji skladbi.

Razpravlja še o raznih glasbenih tehnikah kot so figure, harmonija, akordi in strukturi skladb, polikoralnosti in spremljavi instrumentov.

Svojo globoko, tehnično in podrobno razpravo konča s pregledom Gallusove humanistične osebnosti, njegovih prijateljev in kritikih.

S to knjigo je dirigent Jan dostojno predstavil Gallusovo osebnost in še bolj njegovo podrobno pregledano delo in tehniko pisanja. Ker njegov zbor vedno pri petju predstavi kako Gallusovo skladbo, je prav, da lahko ob svojih koncertih poznavalcem poda tudi globlje poznanje umetnika in njegovega dela.

V knjigi se Jan tudi zahvaljuje za vso pomoč, ki mu jo je nudil dr. Edo Škulj pri pripravi gradiva.

Andreju Janu izrekamo vso zahvalo, da je pred argentinsko glasbeno zelo razvijano publiko prikazal tako dovršeno našega rojaka.

TD

Mednarodni simpozij o izseljencih

V hotelu Špik v Gozd Martuljku se je vršil mednarodni simpozij o kulturno-umetniški dejavnosti izseljencev in njenem mestu v sodobni kulturi s posebnim poudarkom na slovenskem izseljenstvu. Simpozij je pripravila Slovenska akademija znanosti in umetnosti, podprla pa sta ga tudi ministrstva za zunanje zadeve in za kulturo. Seminarja se je udeležila tudi državna sekretarka na MZZ Magdalena Tovornik, ki je v nagovoru udeležencem napovedala večjo podporo slovenske države izseljenskim dejavnostim. Kot je dejala, sedanja podpora v višini približno

stotih milijonov tolarjev ne zadostuje niti za kulturne dejavnosti izseljencev, kaj šele za kake druge.

Kot je poudarila Tovornikova, gre za pravi mednarodni znanstveni simpozij, ki se ga udeležuje več znanstvenih sodelavcev tako z Zahoda kot Vzhoda. S svojimi prispevki o izseljencih sodelujejo znanstveniki iz ZDA, Kanade in Avstralije, kot tudi iz ZRJ, Rusije in drugih držav. Izbor tem, ki so se ga odločili pokriti udeleženci seminarja, zajema vse od jezikovne do kulturne dimenzije izseljenskih dejavnosti.

Kdo je odgovoren za povojne poboje

Združeni ob Lipi sprave in Civilna družba za demokracijo in pravno državo so na častnikarski konferenci glede nedavno odkritih povojnih grobišč povedali, da sedanje pravosodje ni naklonjeno narodni spravi, in pozvali k iskanju odgovornih za poboje.

Pravosodje bi moralo aktivneje iskati tiste, ki so ukazali množične poboje, ne pa jih prikrivati.

Po besedah predsednika Združenih ob Lipi sprave Stanislava Klepa se želijo odzvati predvsem na trditve Zveze združenj borcev NOB, ki je zapisala, da so napadi nanjo neupravičeni.

Vitimir Gros je ob tem predstavil povelje poveljstva službe državne varnosti iz marca 1944, shranjenega v Arhivu Slovenije. „Naša glavna naloga je neusmiljeno iztrebljati notranje sovražnike, ki hočejo rušiti ali kršiti narodno oblast,“ je zapisano v povelju, ki sta ga podpisala komandant podpolkovnik Bojan Polak-Stjenka in politkomisar Lado Pohar-Tomaž.

Predsednik Društva za ureditev zamolčanih grobov in za civilno iniciativo še živečih sorodnikov žrtev povojnih pobojev Franc Perme pa je na okrožno sodišče v Ljubljani ta teden vložil tožbo zaradi prikrivanja zločinov, kraja zločinov in zločinov ter genocida nad slovenskim narodom, ki ne zastara. V tožbi je zapisal, da je bilo v povojnih množičnih pobojih maja 1945 med Slovenci več kot 30 tisoč žrtev. „Zločin proti človeku in človeštvu ne sme nikdar zastarati, niti posthumno ne,“ je v tožbi proti republiški vladi zapisal Franc Perme.

V Sloveniji niso samo ljudje, ki si ob povojnih pokolih zakrijejo oči, (ker so zanje odgovorni oni sami ali njihovi prijatelji in somišljeniki), ampak se že začenjajo dvigati glasovi skupaj s prijavitelji pred policijo in pritožbami pred sodišči. In če k temu pristoje še novoodkrita grobišča, ki bi jih radi potlačili, a jih zaenkrat me morejo, se morda čuti nov čist zrak, ki veje ponekod v domovini.

Zamujena priložnost

Bivši beograjski nadškof dr. Franc Perme je v 50. številki tednika Družina napisal nekaj svojih ugotovitev o ustanavljanju novih škofij na slovenskem ozemlju in navedel nekaj zanimivih dejstev, ki jih dosedaj nismo poznali. Navajamo iz njegovega članka z gornjim naslovom:

Že dolgo je bila živa tudi misel na ustanovitev novih škofij v okviru Cerkve na Slovenskem. To misel je poživila pobuda vatikanskega državnega tajništva, da se pripravi ustanovitev novih škofij v Sloveniji. (V ozadju je bil verjetno sam papež, ki je smelo ustanavljati nove škofije in metropolije v svoji domovini Poljski.)

Posebna komisija Slovenske škofovske konference je pripravila in utemeljila različne možnosti: dve, tri, štiri ali celo pet novih škofij. 23. oktobra 1999 so bili slovenski ordinariji poklicani na državno tajništvo v Rimu, da sprejmejo ali zavrnejo predlog o novih škofijah. Ordinariji so se sporazumno odločili, da ne bo nobene nove škofije. Tudi niso želeli pomožnih škofov, ki bi bili postavljeni za določeno območje in bi pomenili zametek novih škofij. Dobili so navadne pomožne škofove.

Različni in verjetno upravičeni so bili razlogi za tako odločitev slovenskih ordinarijev. Vendar se lahko vprašamo: ali ni bila to zamujena priložnost? Cerkev na Slovenskem je majhna, vendar raznolika. Morda bi

bilo dobro in za organizacijo pastoralnega dela koristno, če bi bilo več škofij. Že kot profesor nauka o Cerkvah na Teološki fakulteti sem pred 30 leti sanjal, da bi bilo za Cerkev na Slovenskem idealno, če bi imela osem škofij, ki bi bile predvsem pastoralni centri, dalje tri metropolije, ki bi prevzele administrativne posle, kakor jih sedaj vodi tri škofije, in eno škofovsko konferenco. Škofovska služba bi tako morda res izgubila nekaj avtoritativne pomembnosti (to službo je tako potrebno demitizirati), pridobila bi pa v svoji prvobitni pastoralni razsežnosti. Škof bi se približal duhovnikom in božjemu ljudstvu.

Nekatere strahove (porazdelitev duhovnikov in gmotnih sredstev) bi lahko odpravili s posebnim dogovorom. Mislim, da bi bil tako možen tudi večji vpliv vseh pastoralnih delavcev na delovanje v škofiji.

Priložnost, da bi vsaj z dvema novima škofijama ali s pomožnimi škofi za določeno področje začeli proces razslojevanja naših treh škofij, je šla mimo. Lahko govorimo o zamujeni priložnosti.

Slovenska sinoda o tem problemu ni spregovorila. Vendar ni vse zamujeno. Javljajo se nove pobude iz vrst vernikov. Lahko upamo, da bo v ne tako daljni prihodnosti prišlo do novih zamisli in do uresničitve nove organizacijske podobe Cerkve na Slovenskem, prilagojene željam in potrebam slovenskega kristjana.

POPIS BREZ SLOVENŠČINE

Osrednji italijanski statistični zavod Istat je ob letošnjem popisu prebivalstva v Italiji zavrnil možnost, da bi poskrbel za popisne vprašalnike v slovenskem jeziku, ki bi bili po vsebini in obsegu enaki italijanskim obrazcem. Stališče zavoda Istat, da bi z izdajo slovenskih obrazcev kršili zakon o zasebnosti podatkov, je na četrtkovem sestanku na tržaški prefekturi znova poudarila predstavnica zavoda. Pri Istatu so ostali gluhi celo za stališče italijanskega notranjega ministrstva, zato so župani občin, kjer živi slovenska manjšina, sklenili, da se bodo obrnili na višje forume. Kljub

temu so se župani slovenskih občin v Italiji na posebnem sestanku v Doberdolu na Goriškem odločili, da ne bodo ustavili razdeljevanja pol za državni popis prebivalstva, čeprav te pole niso v skladu s pravicami slovenske manjšine. Za ta korak so se župani odločili, ker bi v nasprotnem primeru kršili zakonske predpise. Odločitev italijanskega državnega zavoda za statistiko, da ne bo poskrbel za tiskanje popisnih pol v slovenskem jeziku, so na častnikarski konferenci v Trstu obsodili tudi poslanci Ricardo Illy, Roberto Damiani in Miloš Gubin.

Svetovni slovenski kongres

Redno zasedanje argentinske konference

V petek, 29. septembra je bilo v Slovenski hiši v Buenos Airesu letošnje redno zasedanje (občni zbor) Konference za Republiko Argentino Svetovnega slovenskega kongresa. Konferenco danes sestavlja poleg osrednje organizacije Zedinjene Slovenije vseh šest Domov velikega Buenos Airesa (Društvo Slovenska pristava, Hladnikov dom - Slovenska vas, Naš dom San Justo, Slomškov dom Ramos Mejia, Slovenski dom Carapachay in Slovenski dom San Martín), ter SPD iz Bariloč, ki imajo v svetu vsak pet delegatov. Poleg njih so na zasedanju zastopane z dvema delegatoma Slovenska kulturna akcija, Zveza slovenskih mater in žena, Kreditna zadruga Sloga, Mutual Sloga in Slovensko latinskoameriška trgovska zbornica, poleg osebnih članov.

Zasedanje je pričel predsednik Tone Mizerit, ki je pozdravil navzoče in ugotovil sklepčnost spričo večinske udeležbe delegatov. Prebrali so nato pozdrave Jožice Gerden, podpredsednice Ssk za prekomorske dežele. Sledilo je branje zapisnika prejšnjega zborovanja, ki je bil potrjen. Zatem je bilo na vrsti poročilo blagajnika Cirila Jana. Nato je tajnica prof. Neda Vesel Dolenc podala svoje poročilo o delovanju ustanove in tajniške pisarne.

Predsednik Tone Mizerit je v svojem poročilu ugotavljal sovpadanje strukture Konference z delovanjem Medorganizacijskega sveta, ki ima posledico da svet prevzema večino organizacijskega dela, a obenem to sovpadanje rodi še trdnjšo povezanost naše skupnosti. Navajal je razna delovanja Kongresa in naglašal vlogo povezanosti emigrantskih skupnosti po svetu v sklopu te organizacije. Ta povezanost je bistvena, da Slovenci po svetu enotno in pozitivno nastopajo tudi do oblasti v Sloveniji. Pozival je prisotne ustanove še k nadaljnjemu skupnemu delu za Slovenijo v svetu.

Sledile so volitve Izvršilnega odbora. Na predlog odbora so bili potrjeni dosedanja člani in sicer: predsednik Tone Mizerit, podpredsednik Marjan Loboda, tajnica prof. Neda Vesel Dolenc in blagajnik Ciril Jan.

Pri slučajnostih se je razvil govor še o nekaterih vprašanih skupnosti. Med drugim je Božidar Fink pojasnil vprašanja okoli osnutka Resolucije o Slovencih po svetu, čigar besedilo je pripravila zadevna Komisija Državnega zbora RS, in tudi pripombe in dopolnila k temu tekstu. Prisotni so razpravljali tudi o zastopništvu konference na sejah osrednjega odbora v Sloveniji.

Posvetitev v ljubljanski stolnici

Prej približno tisoč obiskovalci je celotna slovesnost škofovskega posvečenja Ivana Jurkoviča, novega nuncija v Beli Rusiji, trajala dve uri in pol. Po slovesnosti v stolnici se je približno 600 povabljenih premaknilo še na pogostitev v škofijsko zgradbo. Predsednik Kučan se je udeležil tudi te.

Poleg številnih duhovnikov, slovenskih škofov in visokih predstavnikov katoliške cerkve (beograjski nadškof Stanislav Hočevar, zagrebški nadškof Josip Bozanič, banjaluški škof Franjo Komarica, apostolski nuncij v Italiji Paolo Romeo, škofijski kancler v Celovcu Mihael Krištof. . .) ter predstavnikov Svetega sedeža pri mednarodnih organizacijah, kot sta Svet Evrope ali OVSE, se je Jurkovičevega posvečenja v ljubljanski stolnici udeležilo tudi veliko število znanih Slovencev: predsednika strank Franci But in Andrej Bajuk, poslanca Janez Podobnik in Jožef Bernik (v uniformi malteškega viteza), Karel Bonutti in Štefan Falež, sedanji in nekdanji veleposlanik Slovenije pri Svetem sedežu; rektor univerze v Mariboru Ludvik Toplak, direktor policije Marko Pogorevc in njegov namestnik Andrej Anžič, predstavniki nekaterih ministrstev in direktor vladnega urada za verske skupnosti Drago Čepar, Lovro Šturm, Anton Drobnič, Jože Stergar, osem malteških viteзов in vitezinja itd.

Celotna slovesnost škofovskega posvečenja se odvija po vnaprej podrobno pripravljem scenariju. Ob vstopu v stolnico vsak udeležencem dobi v roke drobno knjižico, trideset strani, kjer je do zadnje besede natančno naveden potek in vsebina slovesnosti, tudi vse pesmi, molitve, obredi, reakcije občinstva itd.

Menda je bil z obiskom zadovoljen tudi kardinal Sodano, ki je prenočeval na nunciaturi (baje je bil navdušen nad slovensko kuhinjo, posebno nad gobovo juho). Zanimivo je, da kljub zapletenim in napetim odnosom v svetu ob Sodanu ni bilo opaziti nikakršnih posebnih varnostnih ukrepov (niti akreditacij, kaj šele legitimiranja, pregledovanja torb ali podobno, čeprav bi Sodano lahko veljal za privlačno tarčo terorističnega napada). Ob kratkem obisku upokojenega nadškofa Alojzija Šuštarja, ki živi v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, ali ob obisku spomenika padlim za neodvisno Slovenijo na Žalah so bili v ožjem spremstvu Sodana nuncij Farhat in nadškof Rode ter njihovi tajniki in novi tajnik nunciature.

Na Žalah je Sodano med drugim dejal, da čeprav je v Slovenijo prišel posvetit Ivana Jurkoviča, je to zanj tudi „prijetna priložnost, da se pokloni oblastem in slovenskemu narodu“.

Novice iz Slovenije

Pisali smo pred 50 leti...

MISS SLOVENIJA 2001

Miss Slovenija 2001 je pred tednim postala Rebeka Dremelj, študentka ekonomije iz Senovega. Stara je 21 let, in tudi vodi manekensko skupino Sun Mix, saj se z manekentvom ukvarja že od trinajstega leta.

MS OFFICE V SLOVENŠČINI

Microsoft Slovenija je predstavil poslovenjeni Microsoftov Office XP, ki je prva v celoti prevedena Microsoftova pisarniška zbirka. To pomeni, da so prav vsi programi, vključeni v pisarniški paket Office XP, poslovenjeni. Poleg tega je v fazi razvoja slovenski prevod operacijskega sistema Windows XP, ki je še obsežnejši projekt. Strokovnjaki se bodo namreč soočili s popolnoma novim operacijskim sistemom, ki je zgrajen na temeljih Windows 2000, ki niso bili prevedeni v slovenski jezik. Slovenija bo tako še vedno najmanjša država na svetu, v kateri je mogoče uporabljati operacijske sisteme v domačem jeziku.

REZERVE IN DOLG

Slovenske devizne rezerve so konec julija znašale 4,9 milijarde dolarjev. To je 183,9 milijona dolarjev več kot mesec prej in 554,4 milijona dolarjev več kot konec leta 2000. Konec julija so bile devizne rezerve za 1,8 milijarde dolarjev nižje od skupnega zunanega dolga države, ki je znašal 6,7 milijarde dolarjev. Zunanji dolg se je od konca leta 2000 povečal za 529 milijonov dolarjev.

Slovenija in šport

PRIZNANJE DRAGU ULAGI

Pokojnemu profesorju Dragu Ulagi, prvemu visokošolskemu izobraženemu slovenskemu športnemu vzgojitelju in nestorju slovenskega športnega časnikarstva, so na skupni slavnostni seji Slovenske olimpijske akademije (SAO) in izvršnega odbora (IO) Kluba olimpijcev posmrtno podelili evropsko priznanje za fair play. Ob tej priložnosti so v šklou praznovanj desetletnice Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS) Miro Cerar, Rajmond Debevec in Irena Avbelj podpisali slovesno obljubo in prisego v desetih točkah, v kateri se med drugim zavzemajo za spoštovanje tekmecev, nastopanju v skladu s pravili, dostojanstvenem sprejemanju in doživljanju zmag ter porazov, boju proti dopingu in širjenju ideje fair playa tudi na druga življenjska področja ter varovanju narave.

HRAM SLAVNIH ŠPORTNIKOV

V prostorih BTC bodo v letu 2002 odprli slovenski hram slavnih športnikov, v kate-

ZMAJSKI MOST

4. oktobra 1901 je Ljubljana dobila t.i. Jubilejni most, posvečen 40-letnici vladanja cesarja Franca Jožefa I. Most so 18 let kasneje preimenovali v Zmajski most. Most po oblikovni plati predstavlja edinstveni spomenik secesijske arhitekture v mostogradnji, za Ljubljano pa je izjemnega pomena tudi zaradi štirih zmajev - simbolov Ljubljane - in spominske plošče, posvečene avstrijskemu cesarju, ki pomeni prvi znani primer javne rabe slovenskega jezika v Ljubljani. Ta posebnost je tudi boj ljubljanskega župana Ivana Hribarja za uvedbo slovenskega jezika v javno rabo v Ljubljani.

INFLACIJA V SLOVENIJI

Septembrska inflacija je znašala 0,9 odstotka. Za toliko so se namreč zvišale cene življenjskih potrebščin v primerjavi z avgustom. Cene življenjskih potrebščin so se septembra glede na lanski december zvišale za šest odstotkov, v primerjavi z enakim mesecem lani pa za 7,9 odstotka. - V prvem polletju letos pa je bila rast BDP glede na enako obdobje lani 2,9-odstotna, pravijo pa, da verjetno ne bo dosegla 4,4% v letošnjem letu, kot je načrtovala vlada.

STO LET STARA REALKA

S slovesno akademijo so v Idriji obeležili stoletnico ustanovitve prve realke na slovenskih tleh. Na akademiji so premierno predvajali tudi dokumentarni film V vedi je moč, ki je bil posnet v produkciji RTV Slovenija. Idrijska realka je v začetku 20. stoletja sodila med najelitnejše šole na Slovenskem. Leta 1926 je bila ukinjena, znova pa je bila odprta 30 let kasneje kot Gimnazija Jurija Vege.

TRGATEV STARE TRTE

V starem mestnem središču Maribora je potekala 15. tradicionalna trgatev več kot 400 let Stare trte, s katero so se zaključile prireditve pod skupnim imenom V objemu Stare trte, ki jih je pripravil tamkajšnji zavod za turizem. Zgodaj popoldne so brači iz Maličnika potrgali 53,5 kilograme grozdja s 16,2 odstotkov sladkorja. Vino bodo po tem, ko bo dozorelo v kleti, napolnili v stekleničke, ki jih je posebej za ta pridelek oblikoval Oskar Kogoj. Rekordna trgatev je bila leta 1991, ko je Stara trta dala kar 67 kilogramov grozdja in tako simbolično pozdravila slovensko samostojnost.

rem bodo razstavili fotografije slavnih slovenskih športnikov. Prvi bodo v hram slavnih uvrščeni trije velikani slovenskega športa: pokojni Leon Štukelj, najuspešnejši slovenski športnik na olimpijskih igrah (OI), doslej edini slovenski član Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) pokojni Stanko Bloudek ter najuspešnejši slovenski športnik na velikih tekmovanjih (OI, SP, EP) Miro Cerar.

PRVIČ KOLESARSKA MEDALJA

Andrej Hauptman, 26-letni Domžalčan, je na svetovnem kolesarskem prvenstvu v Lizboni kronal izredno uspešno sezono in osvojil bronasto medaljo, kar je prvo odličje v članski kategoriji za Slovenijo na prvenstvih. Od profesionalca ekipe Vini Caldirola sta bila na 251 kilometrov dolgi progi v ciljnem sprintu boljša le Španec Oscar Freire in Italijan Paolo Bettini. Med 172 kolesarji jih je dirko končalo le 94, povprečna hitrost zmagovalca pa je bila 41,5 kilometrov na uro.

ODBOR DRUŠTVA SLOVENCEV

se je na seji 27. oktobra takole konstituiral:

Miloš Stare predsednik, ing. Albin Mozetič in dr. Boris Bitenc podpredsednika, France Pernišek tajnik, Valentin Markež blagajnik, Ivan Kralj gospodar, Marjan Marolt kulturni referent, Lojze Erjavec organizacijski referent, Vilko Čeč referent za prireditve.

SFZ IN NJEN OBČNI ZBOR

Bil je lep pomladni dan. Nedelja, 7. oktobra. 3. letni občni zbor SFZ.

Sto fantov je bilo, ki so prišli ta dan v prostore Don Boscovega zavoda. Zanimivo je bilo poročilo dosedanjega predsednika A. Horvata.

Edina lista, ki je bila predlagana po prejšnjem odboru, je bila z veliko večino izvoljena: Janez Langus predsednik, Vinko Klemenčič podpredsednik, Jože Poznič tajnik, Ignacij Grohar blagajnik, Anton Javoršek gospodar. Nadzorni odbor Miro Kovač, Ivan Kralj, Viktor Lapajna. Razsodišče

Adolf Škrjanec, Jože Prijatelj, Jože Šeme. Sto fantov je šlo z novim ognjem, z novim pogumom na delo.

BALANTIČEV SPOMINSKI VEČER

Pisateljska družina France Balantič bo priredila v nedeljo, 17. novembra ob šesti uri zvečer v cerkveni dvorani v Ciudadeli spominski večer ob obletnici ognjene smrti pesnika Franceta Balantiča.

Na sporedu bodo recitacije iz najnovjših del članov Balantičeve družine in glasbene točke.

Vabimo slovensko javnost, da se te spominske proslave polnoštevno udeleži.

V KRALJESTVU ZLATOROGA

To je ena od ilustracij čudovito lepe slovenske pravljice V kraljestvu Zlatoroga, ki bo objavljena v bogato ilustriranem mladinskem delu Koledarja Svobodne Slovenije za leto 1952.

Svobodna Slovenija, št. 43;
1. novembra 1951

Slovenija moja dežela

Povečanje vladarjeve oblasti

V 16. in začetku 17. stoletja so slovenske dežele pretresle razni dogodki.

Kmečki upori, protestantizem, turški napadi. Vse to je preobrnilo tudi srednjeveško življenje pod Habsburžani v avstrijski državi in v germanskem cesarstvu. Plemiči sicer niso zgubili veliko neposredne oblasti nad podložniki, a so izgubili politično moč, ki jo je prevzel cesar ali nadvojvoda. Habsburžani so se zavedli, da njihova moč ne leži na Češkem, Tirolskem ali v severnih krajih, ampak da imajo središče ravno v naših krajih, ki jih je prvi habsburški cesar Rudolf dal v oblast svojim sinovom, to je Osredna Ostmarka - Avstrija, Koroška, Kranjska in Štajerska. Zato so vse te dežele združili v Notranjo Avstrijo in ji določili sedež v Gradcu, ki je tako postal nekaj neposreden sedež vlade za naše dežele. Tam so ustanovili finančni, administrativni in sodni center.

Tudi deželni stanovi, kjer so imeli plemiči daleč največ moči, saj so včasih lahko določali vse deželne zadeve, so sedaj tudi izgubili precej oblasti. Včasih so cesarju lahko odobrili ali ne davke, sedaj pa so lahko samo razpravljali, koliko mu jih dajo.

Desetina in tlaka sta ostali, a država je

nalagala čedalje več posrednih davkov, kot so davki na meso, vino, žito, med, olje, tobak, kože, itd. Včasih na proizvodnjo, včasih na promet, včasih na prodajo. O tem je odločal cesar sam. In ta denar je šel direktno v cesarsko blagajno.

Med Slovenci je vzbudil hudo kri tudi poskus državnega monopola nad prevažanjem morske soli od morja v notranjost, s čimer se je preživljal znaten del kraškega prebivalstva (primerjaj: Martin Krpan).

Poljedeljska tehnika je le malo napredovala, zahteve pa so bile vedno večje. Zato se je širila revščina. Ker poljedelstvo ni moglo preživljati vsega vaškega prebivalstva, je cvetela podeželska trgovina, prevoznitvo. Ker so s tem posegali v meščanske pravice, so se mesta upirala, a vlada je podprla v tem kmete, ker se je zavedala, da se s tem „kmetje obdržijo v dobrem in za plačevanje davkov sposobnem stanju“.

Tudi vojska se je spremenila. Prej je vsak plemič s svojimi podložniki in vojaki sodeloval po svoji volji v sklicani vojni, sedaj pa se njihova vloga majšala in je pridobila na veljavi cesarska najemniška vojska, ki je bila bolj poslušna Dunaju.

Naročnikom v zaostanku

Leto 2001 se nevdržno bliža koncu. Ko se nahajamo že na pragu zadnjih dveh mesecev, smo v upravi ugotovili, da je nekaj naročnikov, ki še niso poravnali svojih obveznosti do lista. V prihodnjih dneh bomo začeli pošiljati pisne opomine. Zato prosimo vse, ki so v zaostanku, naj naročnino čimprej poravnajo, da nam s tem prihranijo delo in dodatne stroške.

Posebej pa se obračamo na tiste, ki so morda dolžni še naročnino za pretekla leta. Mnoge smo že opomnili in številni so se odzvali; drugi pa še ne. Nudimo možnost, da svoj dolg poravnajo v obrokih.

Plačilo je možno na več načinov: v gotovini v pisarnah Zedinjene Slovenije, Dušnopastirske, Sloge in v njenih podružnicah, pa tudi s čekom ali pošto nakaznico (giro postal) na ime ESLOVENIA LIBRE (če je dolarski ček iz inozemstva, na ime ANTONIO MIZERIT), Ramon L. Falcon 4158 - C1407GSR, Buenos Aires, Argentina.

Svobodna Slovenija ima velike finančne težave. Z rednim plačevanjem naročnine nam boste položaj olajšali. Kdor pa je v moči, da prispeva še kakšen dar v tiskovni sklad, mu bomo še posebej hvaležni.

Uprava Svobodne Slovenije

Mali oglasi

PSIHOLOGI

Veronika Fajfar, psihološka svetovalka (counselor). Svetovanje in pomoč v trenutkih odločitev, tesnobi, krizah, zmedih, nevolji in konfliktih. Ordinacija v španščini in slovenščini. - Tel. 4865-9342; 15-4493-0369. e-mail: veronikaf@elsitio.net

TURIZEM

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814.

E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Tel. 4441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

ARHITEKTI

Arh. Jure Vombergar - Projekti in vodstvo gradbenih del. Občinski načrti za gradnje brez dovoljenja. Gaona 2776 - (1706) Haedo - Tel.: 4443-7385

Arq. Carlos E. Kostka. Mantenimiento de edificios. Presupuestos sin cargo. Capital y Provincia. Sarandí 148, Capital. Tel./Fax: 4952-8427.

ADVOKATI

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel./Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@sfanet.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs — odvjetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Avenida Corrientes 1250, 5° F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

FOTOGRAF

Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - http://www.foto.com.ar

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Miha Gaser).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 4651-1700. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 4755-1266 - Uraduje ob četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (ga. Milena Skale).

SLOGA — PODRUŽNICA CARAPACHAY Slovenski dom - Dra. Grierson 3837 - Uraduje vsako sredo od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 11. do 13. ure (ga. Andrejka Papež Cordova).

Cena največ štirih vrstic \$ 4.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številki — \$ 12.-

OTROŠKA POČITNIŠKA KOLONIJA 2002

V pisarni Zedinjene Slovenije že sprejemamo prijave za šolsko počitniško kolonijo, ki bo pod vodstvom prof. Karla Groznika **od 2. do 15. januarja 2002 v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča** v kordobskih hribih.

Cena na otroka je **330.- pesov**. Ker bo število udeležencev omejeno na 80 otrok, svetujemo, da s prijavi pohitite. **Nudimo ugodnost obrokov** pod pogojem, da bo celotna vsota plačana pred odhodom. Plačate lahko tudi v osrednji pisarni Sloge.

34. PRISTAVSKI DAN v nedeljo, 28. oktobra 2001

11.15 dviganje zastav
11.30 sv. maša
13.00 kosilo
17.00 kulturni program:
slavnostni govor: **Mirjam Jereb Batagelj**
Šaljivka: **Dobro jutro, kaj bo dobrega?**
avtorja Gregorja Tozona
v režiji **Dominika Oblaka**.

Nato prosta zabava.

Prisrčno vabimo vse člane in prijatelje zelene Pristave

Slovenska kulturna akcija

vabi na predavanje, ki ga bo imel

Marko Pogačnik

kipar in geomantik, oblikovalec slovenskega grba

„Slovenski grb in njegova simboličnost“

v sredo, 31. oktobra 2001, ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires

Prodám chalet v središču Miramara
Tel: 4651-5885

Obvestila

NEDELJA, 28 oktobra:
34. Pristavski dan s celodnevni programom.

SOBOTA, 3. novembra:
Redni pouk Srednješolskega tečaja RMB ob 15. uri v Slovenski hiši.

Redni občni zbor Počitniškega doma dr. Rudolfa Hanželiča ob 17. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 4. novembra:
Zvezni mladinski dan v Slovenski vasi s celodnevni programom.

SOBOTA, 10. novembra:
Zaključna prireditev Srednješolskega tečaja RMB v Slovenski hiši.

Celodnevni izlet šolske mladine v Glew.

SMRTI ZARADI DIALIZE

Potem ko je na Hrvaškem umrlo 23 ljudi, ki so pri zdravljenju uporabljali dializatorje ameriške farmacevtske družbe Baxter, so predstavniki omenjenega podjetja v ponedeljek zvečer sporočili, da je Baxter po vsem svetu začasno ustavil prodajo dializatorjev serije A. Ti imajo namreč enako membrano kot sporni dializatorji, ki so jih uporabljali v hrvaških bolnišnicah. Predsednik Baxterja za srednjo in vzhodno Evropo Vicente Belenguer je še dejal, da so oblikovali neodvisno skupino strokovnjakov, ki bo sodelovala pri preiskavi vzrokov za nenadne smrti.

Za smeh

„Ali me boš še imel rad, ko bom imela sive lase?“

„Seveda, saj sem te imel rad tudi, ko si imela plave, rjave, črne in rdeče.“

...

„Nora sem bila, da sem te vzela!“

„No, vidiš, To potrjuje pregovor, da imajo norci srečo.“

...

V čem se razlikujeta župnik in policaj?

Župnik reče: „Gospod z vami“, policaj pa: „Gospod, z nami!“

WIBA

...o nada que hablar

bajó sus tarifas

Mednarodni pogovori po izredno nizki ceni

Slovenija \$ 0,29 USA \$ 0,18

Sra. Natalia. Tel: 4983-3234 loconsolo@sinectis.com.ar

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI

23. oktobra 2001

1 dolar	241,29 SIT tolarjev
1 marka	112,42 SIT tolarjev
100 lir	11,35 SIT tolarjev

KJE JE KLJUČ DO USPEHA?

... v vaših rokah!

- Pričnite z varčevanjem!
- Tudi majhni zneski dosežejo okrogle vsote;
- Denar varno in donosno nalagajte v Slogi, ki uživa zaupanje tisočev vlagateljev.

Glavna pisarna:
Bm.é. Mitre 97 - Ramos Mejía - od 10. do 19. ure

**SLOGA DA VEČ!
V SLOGI JE MOČ!**

Družini zdamskega šolstva užaloščeni sporočamo, da nas je za vedno zapustila gospa

VERA HOLOSAN

učiteljica in dolgo let voditeljica Slomškove šole.

Ohranimo jo v spoštljivem spominu.
Molimo za pokoj njene duše.

Hvaležna Slomškova šola in Slomškov dom